

Overweging bij Christus Koning

22 november 2020, Ez. 34, 11-12.15-17 en Mt 25, 31-46

Wat maakt iemand tot koning? Soms begrijp je de dingen uit de complexe grotemensenwereld beter als je probeert iets uit te leggen aan een kind. Misschien omdat je zo genoodzaakt bent om tot de kern te komen, en je niet te laten meeslepen door bijzaken. Een paar weken geleden kreeg ik een berichtje van een moeder wier zoon bij mijn eigen zoon Midas in de klas zit. Ze vroeg me of ik ook de indruk had dat het niet zo boterde tussen die twee, want haar zoon kwam regelmatig thuis met de mededeling dat Midas vervelende dingen tegen hem had gezegd. Nu was Midas, inmiddels 10, altijd een kind dat zijn eigen plan trok en zich niet zoveel aantrok van de vraag of hij er wel “bijhoorde”. Maar – zo dacht ik – misschien was dat met de puberteit in aantocht wel aan het veranderen. Tijd dus voor een gesprekje tussen moeder en zoon. Een gesprekje dat, zoals verwacht, begon met “ja maar, hij begint altijd” maar toch eindigde in een heus gesprek over vriendschap. Wat maakt iemand tot een vriend? Wanneer ben je zelf een vriend? En hoe ga je om met mensen die zich duidelijk níet als een vriend gedragen?

Het zijn vragen die een beetje aanschuiven tegen de vragen die Jezus vandaag zegt aan de mensen te zullen stellen bij zijn wederkomst. Wie heeft hij eten en drinken gegeven? Wie heeft mij als vreemdeling een thuis geboden? Wie heeft mij bezocht toen ik gevangen zat? Wie heeft mij gekleed toen ik mij naakt voelde?

De lezing van vandaag volgt op een aantal parabellen die we in de voorgaande weken hoorden en waarin steeds een vergelijking wordt gemaakt: het koninkrijk van God lijkt op... en dan volgt er een verhaal waarin de vraag centraal staat “hoe wil God dat we met elkaar omgaan? Hoe wil God dat we met Hém omgaan?” En deze parabellen waren op hun beurt het vervolg op een flink aantal verzen waarin Jezus met de leiders van kerk en maatschappij in discussie gaat en die stevast beginnen met “Wee jullie, schriftgeleerden en Farizeeën, wee jullie, huichelaars”. Ook hierin gaat het dus om leiderschap, om macht en autoriteit en de vraag wat iemand tot een goede leider, tot een ware koning maakt. En de kritiek van Jezus op de heersende machthebbers is precies dat zij veel te graag koninkje spelen. Dat ze zich veel te graag laten voorstaan

op hun voorname positie: ze verlangen ereplaatsen bij maaltijden en in de synagoge, ze willen eerbiedig gegroet worden – “al hun daden zijn erop gericht om door de mensen gezien te worden.” Het moge duidelijk zijn: zo moet het dus niet.

Daarna komen dus de parabellen over het koninkrijk van God. Een aantal mooie, maar soms ook vrij raadselachtige verhalen waarvan de betekenis niet altijd direct duidelijk en ook niet eenduidig is. Ik herinner me dat Tjeu van Knippenburg twee weken geleden over de parabel van de dwaze en de verstandige meisjes zei dat hij ook niet precies wist hoe we deze parabel moesten interpreteren en dat ik Albert Meijer hoorde mopperen dat “de dwaze en de onvriendelijke meisjes” een betere titel zou zijn. Meerduidige verhalen dus, verhalen om over de piekeren en op te kauwen. Om vandaag dít in te horen en overmorgen dát, afhankelijk van hoe we zelf in het leven staan en wat ons bezig houdt.

En dan dus de tekst van vandaag, de laatste redevoering van Jezus voordat hij aankondigt dat het over twee dagen Pesach is en hij dan gekruisigd zal worden. Het lijkt alsof de teksten een soort trechter vormen: eerst horen we hoe het niet moet, dan krijgen we een aantal meer poëtische teksten voorgeschoteld om over te mediteren, en dan maakt Jezus nog even heel kort en bondig zijn punt: “Kijk, beste mensen, hier gaat het dus om, hier zal God je op beoordelen: help hen die jouw hulp nodig hebben, want daarin help je Mij, help je de Mensenzoon.”

Interessant is ook dat beide groepen die Jezus hier onderscheidt, hem vervolgens dezelfde vraag stellen: “Wanneer hebben wij u dan geholpen, Heer?” Of: “Wanneer hebben wij u dan niet geholpen, Heer?” In de gelijkenis hebben de mensen bij hun handelen (of het gebrek daaraan) zelf niet de link gelegd tussen de mensen die zij hielpen (of niet hielpen) en Jezus. Blijkbaar is deze tekst niet bedoeld als een moralistisch lesje met opgeheven vinger over wat je allemaal aan goede dingen moet doen. Omdat het gevaar bestaat dat we het dan gaan gebruiken als een afvinklijstje om bij God in een goed blaadje te komen, of omdat goed handelen dan – net als de Farizeeën en schriftgeleerden – een manier wordt om onszelf met anderen te vergelijken en tot de conclusie

te komen dat we het toch echt véél beter doen dan zij. Zo niet, zegt Jezus, want dan ben je net zo hypocriet als de Farizeeën. Handel omdat je handelen moet, omdat je je aangesproken voelt, omdat je hart zegt: ik kan niet anders.

Wat maakt iemand tot een goed leider, tot een goede vriend? Blijkbaar heeft het veel te maken met handelen omwille van een ander in plaats van omwille van jezelf. Anderen niet gebruiken voor eigen gewin. De goede zaak dienen, niet de resultaten die je ervan verwacht.

In het gesprekje met Midas, waarmee ik deze overweging begon, probeerde ik hem iets soortgelijks duidelijk te maken over vriendschap, en over hoe kinderen soms andere kinderen slecht behandelen omdat ze alleen daardoor het gevoel krijgen zelf sterk te zijn. Dat, wilde ik duidelijk maken, verdient geen navolging. “Je wordt niet groter door op andere mensen te gaan staan.”, was mijn slotbetoog, en dat vond ik eigenlijk wel een mooi beeld. Een mooi beeld bij Christus Koning.